

الهام یزدی، زنگ تفریح دانش آموزان را با بازی های بومی محلی پیونده زده است

سرگرم شدن، بدون دنیای دیجیتالی

راه تجربه

سمیرا شاهیان | حیات دبستان

مهدی (عج)، پرهیجان تراز همیشه است. الهام

یزدی، کارشناس تربیت مربی پیش دبستانی و مربی بازی های بومی محلی، وسط حیات ایستاده است و اجازه نمی دهد صدایش لابه لای هیجان بچه ها گم شود. او قلق این بازیگوش ها را خوب می داند. قوانین بازی را کوتاه و دقیق توضیح می دهد. بچه ها اسم بازی های بومی را درست بلد نیستند. خانم مربی هجی می کند و آن ها با سربه هوایی، تکرار می کنند و می خندند. امروز در حیات مدرسه از یک جانشین یار دنیال هم کردن های بی هدف خبری نیست. هدف فقط بازی و سرگرم کردن بچه ها نیست، بلکه این فعالیت ها قرار است آن ها را با نسل پدران و پدر بزرگ هایشان گره بزند. چند سنگ روی چمن مصنوعی حیات توسط خانم مربی چیده می شود و بچه ها برای شنیدن قوانین بازی اول، جلو دیوار صف می کشند.

● احیای بازی های فراموش شده

خانم مربی بین بچه ها ایستاده است و برای آن ها قصه تعریف می کند. از نظر او پیشینه بازی ها همان اندازه مهم است که شیوه اجرا. زیرا مربوط به شهرها و فرهنگ های ایران است. او نه با سوت داوری، که با حنجره ای خسته، از بازی های ساده نسل های قبل می گوید. حنجره اش خسته است؛ زیرا سال هاست برای نظم دادن به هیاهوهای کودکان به کار گرفته شده. الهام یزدی «سنگ سنگ چلیپا» را یک دور خودش اجرا می کند و توضیح می دهد: شبیه لی لی باید از این خانه های چوبی بپری. بدون اینکه خطا کنید. بازی های بومی مثل «سنگ سنگ چلیپا» برای بیشتر شدن چابکی و سرعت عمل بچه هاست. بازی که شروع می شود، هیجان و صدای خنده، جای خمودگی همیشگی را می گیرد. الهام یزدی می گوید: دنیال همان هدف های قدیمی هستیم، اما شکل اجرا عوض شده است. بچه های امروز پرسرعت اند، حوصله سکون ندارند و بازی باید با ریتم زندگی شان هماهنگ باشد.

اما پشت این خستگی، مسیری هجده ساله است که از مربیگری پیش دبستانی و بازی های هدفمند شروع شد و به داوری رسمی بازی های بومی محلی رسید. یزدی می گوید: قبل از کرونا، مربی «بازی های هدفمند» برای کودکان پنج تا سیزده ساله در یک مرکز خصوصی بودم. این مرکز که چند شعبه داشت، فعالیتش در زمینه کلاس های خلاقیت و سرگرمی بود.

بعد ها در قالب همکاری با دانشگاه فرهنگیان، کلاس هایش را در فضای باز آنجا برگزار می کرد؛ «دو سال پشت سر هم، هر روز با گروه های زوج و فرد کودکان کلاس داشتیم. برای همین گواهی های آموزشی ام با مهر دانشگاه فرهنگیان صادر شده اند.»

● یک پیشنهاد و یک راه جدید

یزدی ادامه می دهد: کرونا که آمد، کلاس ها محدود شد. خواهرم پیشنهاد کرد در کنار بازی های هدفمند و خلاق بازی های محلی را هم بررسی کنیم. همین پیشنهاد، من را به فکر انداخت. بازی های قدیمی را جست و جو کردم. نمونه کارها و عکس اجراهای قبلی را برداشتم و به هیئت ورزش های همگانی استان رفتم. آن روزها آقای محمد رضا خوش باطن، رئیس هیئت ورزش روستایی و بازی های بومی محلی خراسان، همراه ما بود و تشویق های او کمک کرد جدی تر شوم. در کلاس های داوری حضوری شرکت کردم. امتحان دادم و نیمه شعبان سه سال پیش، مدرک داوری بازی های بومی محلی را از اداره کل ورزش و جوانان خراسان گرفتم. از همان موقع، یزدی بیشتر در مدرسه های غیرانتفاعی به عنوان داور و برگزار کننده مسابقات بازی های بومی محلی فعالیت می کند؛ زیرا در مدارس دولتی، حضور نیروی رسمی آموزش و پرورش شرط است.

● کار با نسل z

این مربی ساکن محله آب و برق معتقد است دشواری کار با کودکان متولد ۱۴۰۰ به بعد بیشتر است، به ویژه که در میان شاگردانش، کودکانی بیش فعال و مبتلا به اوتیسم هم داشته است. در همین زمینه بیان می کند: باید هم قانون داشته باشیم و هم اجازه دهیم به بچه ها خوش بگذرد. ولی همین انرژی گذاشتن، هزینه بر بوده است. مدیریت بچه ها، کنترل هیجان ها و فشار جسمی و روانی نتیجه اش تیر و تپید پرکار شده است. از طرفی او مجری بازی هایی برای دانشجویان دختر هم بوده است؛ بازی هایی برای افزایش صبر و حوصله. با این حال هنوز از ارتباط با بچه ها دل نمی کند. می گوید ارتباط با آن ها خوب است و راحت می توانم آن ها را با خودم همراه کنم.

● سنتی، ولی با ریتم امروز

برای بازی دوم بچه ها دور مربی جمع شده اند. او توضیح می دهد که خیلی از این بازی ها قبلا در کوچه و خیابان اجرا می شدند. بازی ها گروهی انتخاب شده اند تا هیچ کس تماشاگر نباشد.

الهام یزدی می گوید: فضای مجازی، ریتم زندگی بچه های امروز را عوض کرده است. برای همین بازی های بومی باید انعطاف پذیر، متنوع و در عین حال ریشه دار باشد. به همین دلیل، برخی بازی های چوب و سنگی را که روی زمین انجام می شدند، بعضی وقت ها ما

روی میز و سنگ های سبک اجرامی کنیم تا هم امن و هم در خانه قابل تکرار باشند.

● بازی بدون تبلت

مربی خوش ذوق روبه دانش آموزانش می گوید: اگر خوب بازی کنید و همکاری داشته باشید، دوباره به مدرسه تان می آیم. قوی که بیشتر شبیه ایجاد انگیزه برای دور شدن دانش آموزان از بازی های موبایلی است. این فعالیت ها از دل خاطرات پدر بزرگ ها آمده و آسیب های جسمی و روانی سرگرم شدن با موبایل را هم ندارند. یزدی حدود سال ۹۹ با جهاد دانشگاهی هم همکاری داشته است؛ می گوید: اسم کلاس این بود «بازی کنیم مدتی بدون هیچ تبلتی». شعاری دقیق و متناسب برای نسلی که از گوشی و تبلت جدانی شوند. بازی ها تمام می شود در حالی که گونه های بچه ها سرخ شده است و نفس نفس می زنند. احساس شادی و سرزندگی می کنند و این همان نتیجه ای است که مربی دنبالش است. زنگ که می خورد، بچه ها با آکراه از بازی جدا می شوند. سنگ ها سر جای شان می ماند و حیات آرام تر می شود. اما شور بازی هنوز در صورت هاپید است، انگار چیزی بیشتر از یک زنگ تفریح به آن ها گذشته است.

● بازی غاز قُنگ (لی لی مرحله ای)

جزو بازی های بومی عشایر کوه های زاگرس است.
هدف بازی: حفظ تعادل بدن و تقویت عضلات پا

● بازی سنگ سنگ چلیپا

جزو بازی های بومی خراسان رضوی (سبزوار)
هدف بازی: افزایش سرعت عمل و چابکی و تقویت کار گروهی

● بازی چلیک مارکا

جزو بازی های بومی شمال ایران
هدف بازی: تقویت دست و ورزشی و هماهنگی چشم ها و دست ها

